st pnie zad›u eniowym, który wybuch› w 2008 r. Komisja Barroso niewiele otrzyma›a w tym kluczowym momencie od europejskich partnerów spo›ecznych[14] i w taki sam sposób do nich podchodzi›a. Jednak e Komisja pod przewodnictwem Jeana-Claudea Junckera mia›a uchwytny wymiar spo›eczny i by›a (poprzez Europejski filar praw socjalnych) zaanga owana w budow spo›ecznego wymiaru procesu integracji, podkre laj c na poziomie retorycznym wielokrotnie rol partnerów spo›ecznych. Ponowienie obstrukcyjnego podej cia przez to gremium ma ju inny wymiar i stawia pod znakiem zapytania czynnik zaufania. A on jest kluczowy.

Zaufanie jest niezb dne we wszelkich zarówno dwustronnych jak i trójstronnych procesach dialogu spo›ecznego. To zaufanie do Komisji zosta›o powa nie nadwyr - one i jest to czynnik, o którym nie mo na zapomina (Golden, 2019). W monografii dotycz cej porozumie europejskich partnerów spo›ecznych D. Skupie wskazuje, e z zaniepokojeniem obserwuje si zjawisko braku zgody pa stw cz›onkowskich co do potrzeby przyjmowania norm minimalnych w drodze porozumie (Skupie , 2016, s. 360). Niew tpliwie do tych pa stw zalicza si tak e Polska, co by›o widoczne zarówno w odniesieniu do porozumienia dotycz cego bhp w sektorze fryzjerskim, jak i porozumienia b d cego przedmiotem artyku›u (Surdykowska, 2014, s. 22).

W punkcie 8 Europejskiego filaru praw socjalnych wskazuje si , e w stosownych przypadkach (where approprate w tek cie angielskim) porozumienia zawarte mi dzy partnerami spo›ecznymi s wdra ane na szczeblu Unii i jej pa stw cz›onkowskich [15]. Tak wi c w Filarze przyj ty jest pogl d, który zaprezentowa› S d w omawianej sprawie: Komisji pozostawiona jest swoboda do dokonania oceny, czy zachodzi sytuacja gdy jest stosowne, aby porozumienie zosta›o przekszta›cone w akt legislacyjny. Dok›adnie to mówi S d w pkt 79 „ gdy wskazuje, e Komisja mo e Œsprawdzi Ž stosowno porozumienia w wymiarze politycznym, ekonomicznym i spo›ecznym[16].

Nale y jednak podkre li , e pogl d, i Komisja Europejska nie ma mo liwo ci swobodnego uznania, e nie przekazuje porozumienia do Rady, jest powszechnie wyra any w literaturze (Dorssemont, Lörcher, Scmitt, 2019, s. 1.). Liczba spotka przedstawicieli doktryny prawa pracy na Zachodzie zadziwionych wyrokiem jest tak e spora. Z jednej strony mo na zachowa prawniczy spokój i wiar , e Trybuna› orzeknie w sposób, który odzwierciedla›by wag udzia›u partnerów w kszta›towaniu unijnego prawa pracy. By›oby to klasycznie Œnormatywne Ž podej cie „ poczekajmy na ostateczny wyrok. Je eli jednak TSUE podtrzyma istot wyroku S du, b dzie to powa ny Œczynnik sch›adzaj cy Ž zaanga owanie partnerów w negocjowanie porozumie (szczególnie na poziomie sektorowym, gdzie jeszcze mo na by›o mówi o nadziei na negocjowanie tekstów ze wspólnym wnioskiem o przekszta›cenie). Mo na zako czy do oczywistym stwierdzeniem, e obecne uwarunkowania zwi zane z szokiem, jakim dla gospodarek i spo›ecze stw jest wci trwaj ca epidemia Covid-19, b d g›ównym czynnikiem wp›ywaj cym na dynamik dialogu spo›ecznego, ale oczekiwany wyrok b dzie niemal e równie wa ny.

Przypisy /Notes

*Tekst wyra a jedynie osobiste pogl dy autora i nie mo e by uto samiany ze stanowiskiem NSZZ Solidarno .

[1] Europejscy partnerzy spo›eczni na poziomie ponadsektorowym to: Europejska Konfederacja Zwi zków Zawodowych, BusinessEurope, CEE P oraz SMEUnited. Ostatnie porozumienie ponadsektorowe europejskich partnerów spo›ecznych zawieraj ce wniosek o przekszta›cenie dotyczy ›o rewizji porozumienia o urlopie rodzicielskim „ 18.06. 2009 r.

[2] W tym miejscu warto przypomnie , e ostatnie porozumienie zawarte przez europejskich partnerów spo›ecznych to porozumienie ŒEuro pean Social partners Framework Agreement on DigitalisationŽ, które zosta›o podpisane 22 czerwca 2020 r. https: //www. etuc. org/en/pressrelease/eu-social-partners-reach-agreement-digitalisation

[3] Podstawow monografi dotycz c europejskiego dialogu spo›ecznego jest praca Ch. Welz, 2008. Z nowszych publikacji mo na zwróci uwag na prac J. P. Tricart, 2019. W j zyku polskim istnieje monografia B. Skupie , 2016. Z innych publikacji mo na wskaza przyk›adowo n a Surdykowska, 2012.

[4] S d orzeka› w sk›adzie 5-osobowym. Jednym z S dziów by›a prof. Krystyna Kowalik-Ba czyk. Sygnatura T-310/ 18, European Federation of Public Service Union (EPSU) przeciwko Komisji Europejskiej.

[5] Na poziomie sektorowym ostatnim porozumieniem, gdzie pojawi› si wspólny wniosek o przekszta›cenie przed feralnym rokiem 2012, b y›o porozumienie z czerwca 2009 r. dotycz ce ostrych obiektów w szpitalach „ zosta›o wdro one dyrektyw 2010/32 UE i proces ten przebieg› ba rdzo sprawnie.

[6] Mo na w tym miejscu wskaza , e porozumienie dotyczy›oby potencjalnie 1 miliona osób w UE wykonuj cych us›ugi fryzjerskie.

[7] Oczywi cie nie tylko Polski. Pod listem do Komisji z pa dziernika 2012 r. wyra aj cym wniosek o nieprzekazywanie porozumienia do Rady podpisa›o si 9 pa stw cz›onkowskich (plus Chorwacja, która wówczas by›a pa stwem kandyduj cym).

[8] Tekst porozumienia w j zyku angielskim (oraz w j zyku polskim) mo na znale na stronie www EPSU: https://epsu.org/article/landma rk-agreement-information-and-consultation-rights

[9] Mo na zwróci uwag , e nie istnieje rozbudowane orzecznictwo TSUE dotycz ce europejskiego dialogu spo›ecznego i w sumie jedynym orzeczniczym punktem odwo›ania jest wyrok z 17 czerwca 1998 r., UEAPME przeciwko Radzie, T-135/96.

[10] W tym miejscu mo na tylko zwróci uwag , e wyk›adnia taka (w ocenie pisz cej do dziwna z czysto gramatycznego punktu widzenia) rodzi zasadnicze pytanie: jaka jest rola Komisji Europejskiej w sytuacji, gdy nie dosz›o do wdro enia w pa stwie cz›onkowskim porozumieni a autonomicznego. To pytanie nie odnosi si jednak do bezpo redniego problemu, którego dotyczy omawiane orzeczenie.

[11] Komunikat Komisji COM (2002) 341 final.

[12] Komunikat COM (93) 600 final z 14 grudnia 1993 r. w sprawie wykonania Protoko›u w sprawie polityki spo›ecznej. Komunikat COM (1998) 322 final z 20 maja 1998 r. w sprawie dostosowania i wspierania dialogu spo›ecznego na poziomie wspólnotowym. Komunikat COM (2002) 341final z 26 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego dialogu spo›ecznego jako si›y nap dowej modernizacji i zmian.

[13] Porównaj omówienie w tpliwo ci zwi zanych z wyrokiem „ Borelli i Dorssemont (red.), 2020.

[14] Oprócz wspólnej analizy rynku pracy, która nie pozostawi›a po sobie adnych efektów poza wygenerowaniem ladu w glowego przez l iczne grono jej negocjatorów przylatuj cych na spotkania do Brukseli.

[15] Nale y prowadzi konsultacje z partnerami spo›ecznymi w sprawie opracowywania i wdra ania polityki gospodarczej i spo›ecznej oraz p olityki zatrudnienia zgodnie z praktykami krajowymi. Nale y ich zach ca do negocjowania i zawierania uk›adów zbiorowych w sprawach, które i ch dotycz , z poszanowaniem ich autonomii i prawa do podejmowania dzia›a zbiorowych. W stosownych przypadkach porozumienia zawarte mi dzy par tnerami spo›ecznymi s wdra ane na szczeblu Unii i jej pa stw cz›onkowskich. Pracownicy lub ich przedstawiciele maj prawo do uzyskiw ania informacji i wyra ania swojej opinii w odpowiednim czasie w dotycz cych ich kwestiach, w szczególno ci w odniesieniu do transferów, restruktury zacji oraz › - czenia przedsi biorstw, a tak e zwolnie grupowych. Zach ca si do wspierania zwi kszonej zdolno ci partnerów spo›ecznych do pro pagowania dialogu spo›ecznego.

[16] Oczywi cie zapis pkt 8 Filaru mo na interpretowa zupe›nie inaczej, a mianowicie e fraza Œw stosownych przypadkachŽ oznacza po prostu kiedy partnerzy spo›eczni uznali, e jest to stosowne i zwrócili si do Komisji o przekszta›cenie (bo mogli wybra cie k wdro enia au tonomicznego i nie z›o y wspólnego wniosku o przekszta›cenie).

Bibliografia /References

Adamczyk, S. (2011). Dylematy europejskiego dialogu spo›ecznego. Monitor Prawa Pracy, (11).

Adamczyk, S. (2013). O negocjacjach unijnych partnerów spo›ecznych w sprawie czasu pracy. Dialog Pismo Dialogu Spo›ecznego, (1).

Bandasz, K. (2014). A framework agreement in the hairdressing sector: the European social dialogue at a crossroads. Transfer: European Review of Labour and Research, 20(4), 505…520. https://doi.org/10.1177/1024258914538914

Biagi, M.(1999). The Role of Social Partners in Europe: From Dialogue to Partnership. Comparative Labour Law and Policy Journal, 20(3).

Borelli, S. i Dorssemont, F. (red.). (2020). European Social Dialogue in the Court of Justice. An Amicus curiae workshop on the EPSU case. Massimo D'Antona Collective, 10. http://csdle.lex.unict.it/docs/workingpapers/European-social-dialogue-in-the-Court-of-Justice-An-Amicus-curiae-workshop-on-the-EPSU-case/6089.aspx

Delfino, M. (2020). The reinterpretation of the principle of horizontal subsidiarity in European social law. WP CSDLE. Massimo D' Antona, 152.

Dorssemont, F., Lörcher, K. i Scmitt, M. (2019). On the Duty to Implement European Framework Agreements: Lessons to be Learned from the Hairdressers Case. ILJ.

Golden, D. (2019). Orwell in Brussels and the future of social dialogue. https://www.socialeurope.eu/orwell-in-brussels-and-the-future-of-social-dialogue

Lapeyre, J. (2018). The European social dialogue. The history of social innovation (1985…2003). Brussels: ETUI. https://www.etui.org/publications/books/the-european-social-dialogue-the-history-of-a-social-innovation-1985-2003

Lo Faro, A. (2018). Article 154, 155 TFEU. W: E. Ales, M. Bell, O. Deinert i S. Robin-Olivier (red.), International and European Labour Law . Beck, Hart, Nemos.

Skupie , D. (2016). Porozumienia europejskich partnerów spo›ecznych. Toru .

Surdykowska, B. (2012). Perspektywy europejskiego dialogu spo›ecznego. W: M. Sewery ski i J. Stelina (red.), Wolno i sprawiedliwo w zatrudnieni. Ksi ga pami tkowa po wi cona prezydentowi Rzeczpospolitej Polskiej Profesorowi Lechowi Kaczy skiemu. Gda sk.

Surdykowska, B. (2014). Traktatowy mechanizm europejskiego dialogu spo›ecznego. Monitor Prawa Pracy, (1).

Tricart, J. P. (2019). Legislative implementation of European social partners agreements: challenges and debates. ETUI Working Paper. https://www.etui.org/publications/working-papers/legislative-implementation-of-european-social-partner-agreements-challenges-and-debates

Tricart, J. P. (2020). Once upon a time there was the European Social dialogue. W: B. Vanhercke, D. Ghailani, S. Spasova I P. Pochet (red.), Social Policy in European Union 1999…2019: the long and winding road. Brussels: ETUI. https://www.etui.org/publications/books/social-policy-in-the-european-union-1999-2019-the-long-and-winding-road

Welz, Ch. (2008). The European Social Dialogue under Articles 138 and 139 of the EC Treaty. Actors, Processes, Outcomes. Kluwer Law International.

Barbara Surdykowska, doradca prawny, korespondentka Europejskiej Fundacji na rzecz Poprawy Warunków ycia i Pracy w Dublinie, ekspert Rady Dialogu Spo ecznego. Zajmuje si mi dzy innymi problematyk zabezpieczenia socjalnego pracowników, rokowa zbiorowych, ponadnarodowego wymiaru stosunków przemys owych i skutków digitalizacji rodowiska pracy. Obecnie uczestniczy w mi dzynarodowym projekcie badawczym SPLIN dotycz cym roli partnerów spo ecznych w kontrolowaniu i egzekwowaniu standardów pracy w sektorze budowlanym i transportu morskiego.

Barbara Surdykowska, legal advisor in the Expert Office of the National Commission of NSZZ "Solidarno " Trade Union, correspondent of the European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions in Dublin, expert of the Social Dialogue Council. She deals amongst others with issues of workers' social security, collective bargaining, transnational dimension of industrial relations and digitalization of working environment. She is currently participating in the international research project SPLIN on the role of social partners in controlling and enforcing labor standards in the construction and maritime transport sector.